

Protokoll fört vid besök hos Polismyndigheten i Stockholms län, arres- ten Norrtälje, den 4 juli 2012

Inledning

På uppdrag av justitieombudsmannen Hans-Gunnar Axberger genomförde biträdande enhetschefen Gunilla Bergerén, tillsammans med föredraganden Elisabeth Sjöblom, den 4 juli 2012 ett oanmält besök i polisens arrestlokaler i Norrtälje.

Bakgrund

Justitieombudsmännen har enligt lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO-instruktionen) tillsyn över dem som utövar offentlig verksamhet för att tillse att dessa följer lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. JO:s tillsyn omfattar bl.a. polisen. Ombudsmännen ska särskilt tillse att domstolar och förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet iakttar regeringsformens regler om saklighet och opartiskhet och att medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter respekteras i den offentliga verksamheten.

Av 5 a § i JO-instruktionen framgår att justitieombudsmännen därutöver fullgör de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan (national preventive mechanism, NPM) enligt det fakultativa (frivilliga) protokollet den 18 december 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, Opcat).

Syftet med det fakultativa protokollet är att upprätta ett system för regelbundna besök, genomförda av oberoende internationella och nationella organ, på platser där personer hålls frihetsberövade, för att förebygga tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Besökets genomförande

Besöket inleddes med att arrestlokalerna förevisades av stationsbefälet AA. Därefter togs JO:s medarbetare emot av arrestföreståndaren, kommissarien BB, och kriminalchefen, kommissarien CC. JO:s medarbetare genomförde en översiktlig ge-

nomgång av arrestant- och omhändertagandeblad, tillsynsblad samt protokoll över omhändertagna enligt polislagen (1984:387). Besöket avslutades med en sammanfattande genomgång med BB.

lakttagelser m.m. under besöket

Organisation m.m.

Från Polismyndighetens sida anfördes sammanfattningsvis följande. I lokalerna finns sex anhållningsceller och sex tillnyktringsceller. Bemanningen utgörs av timanställd väktarutbildad personal från Securus Säkerhet enligt det avtal som Polismyndigheten i Stockholms län slutit. Vaktbolaget ansvarar för utbildningen av sina arrestvakter som rings in vid behov. Enkelbemanning förekommer men man är alltid två personer när intagna tas ut eller sätts in i cell. Polispersonal bistår i arresten vid behov. Ingen dubbelbeläggning av celler förekommer. Det är relativt ovanligt med tillbud i arresten, dock har två självmordsförsök inträffat under 2012. Tillnyktringsenhet saknas vid Norrtälje sjukhus och det förekommer att personer omhändertagna för berusning körs hem av polisen. Det finns kvinnlig personal att tillgå om en kvinna tas in i arresten. I arrestlokalen finns bl.a. två sköldar och en vit gummibatong.

Arbetsmiljöverket har inspekterat arresten 2012 och myndigheten genomförde under första halvåret en skyddsron i lokalerna varvid vissa brister uppmärksammades. Dessa gällde främst bristande rutiner, eller avsaknad av sådana.

Celler och andra utrymmen

Frihetsberövade förs till arresten för inskrivning och arrestant- eller omhändertagandeblad upprättas. Förmansprövning görs av stationsbefälet. Arrestintaget är kameraövervakat. Ersättningskläder och skor tillhandahålls.

Det finns ett läkarrum och ett rum med provtagningsutrustning för trafiknykterhetsbrott. Vidare finns ett förhörssrum och ett daktningsrum samt en rastgård på ca 18 kvadratmeter. Rökning är tillåten på rastgården. Böcker, tidningar och cigaretter tillhandahålls. Anhållna ska informeras om tillgången till rastgård och dusch. Värdeföremål och kontanter till ett värde av femhundra kronor eller mer låses in i ett värdeskåp i stationsbefälets rum.

Tillsynen av intagna sker normalt genom glasluckan i celldörren och om behov finns går arrestpersonalen in i cellen vilket noteras på tillsynsbladet. Två toaletter och en dusch finns i korridoren. Celler och hygienutrymmen städas dagligen. Vidare finns en väntarrest på ca 12 kvadratmeter med en väggfast träbänk. Kvinnor avvisiteras i väntarresten som även används som väntrum för frihetsberövade i avvaktan på t.ex. inskrivning.

Frukost bereds av arrestvakterna. Uppvärmda färdigrätter serveras vid övriga måltider. Specialkost går att beställa.

Cellerna var i gott skick och gav ett välstädat intryck.

Information om rättigheter och kontakt med omvärlden

I denna del antecknas inledningsvis följande. Enligt 2 § häktesförordningen (2010:2011) ska varje intagen i anslutning till att han eller hon tas in i en förvaringslokal informeras om verkställighetens innebörd på ett språk som han eller hon förstår. Sådan information ska också lämnas vid andra tillfällen så snart det finns anledning till det.

Vid sitt besök i Sverige 2008 uppmärksammade FN:s underkommitté mot tortyr (UN Subkommitté for the Prevention of Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, SPT) att polisen inte gav information till frihetsberövade om deras rättigheter på ett systematiskt och enhetligt sätt (se www2.ohchr.org/english/bodies/cat/opcat/spt_visits.htm). Rikspolisstyrelsen uppgav i anslutning därtill att det fanns ett utkast till informationsblad men att man av olika skäl inte hade färdigställt detta. SPT rekommenderade att informationsbladet borde färdigställas så fort som möjligt och därefter distribueras till samtliga polisstationer.

I sitt svar på SPT:s rapport anförde regeringen att informationsblad, på 40 olika språk, hade färdigställts och gjorts tillgängligt för samtliga polismyndigheter i december 2008.

Vid besöket framkom att informationsbladet finns tillgängligt hos stationsbefälet. Vid samtal med personal framkom emellertid att det inte delades ut och att rutiner för detta saknades. Information om rättigheter lämnades av utredaren först i samband med förhör enligt 24 kap. 8 § rättegångsbalken. En ny rutin kommer att införas avseende informationsbladet som ska delas ut vilket även kommer att framgå av distriktsordern gällande polisarresten.

Underrättelse till anhöriga

Anhöriga kontaktas om den frihetsberövade begär detta och det kan ske utan men för utredningen (jfr 24 kap. 21 a § rättegångsbalken). Det är stationsbefälet eller utredaren som kontaktar anhöriga. Något klart besked om detta dokumenteras kunde emellertid inte lämnas då en särskild rutin saknas. När ungdomar mellan 15-18 år frihetsberövats kontaktas vårdnadshavaren och socialtjänsten av stationsbefälet eller utredaren. Ungdomar körs ofta hem av polisen eller får vänta i receptionen i avvaktan på vårdnadshavare eller socialtjänst. I de fall konsulat ska kontaktas (jfr 1 § lagen [1989:152] om underrättelseskyldighet m.m. när utlänningar är berövade friheten) görs det av stationsbefälet eller utredande polis. Att så har skett dokumenteras på arreststantbladet eller genom att promemoria upprättas.

Hälso- och sjukvård

I samband med avvisiteringen noterar avrapporterande polisman på arrestant- eller omhändertagandebladet om det finns synliga skador. Den frihetsberövade tillfrågas också om eventuella sjukdomar och mediciner. Vid sjukdom tar stationsbefälet

beslut om läkare ska tillkallas eller om den frihetsberövade ska föras till sjukhus. Medhavda receptbelagda mediciner delas ut av arrestvakterna efter beslut av stationsbefälet. Om en intagen är i behov av mediciner som inte påträffats vid avvisiteringen förs den intagna till sjukhus för bedömning. En mindre sjukvårdsutrustning och en förteckning över medicinska sjukdomssymboler finns i arresten. Saneringsutrustning för pepparspray finns att tillgå.

Avslutande genomgång

Vid den avslutande genomgången redogjorde JO:s medarbetare för vad som framkommit under besöket.

Vid protokollet

Elisabeth Sjöblom

Justeras den 2012-10-01

Gunilla Bergerén

Jag har tagit del av protokollet. Vad som framkommit föranleder för närvarande inte några åtgärder från min sida.

2012-10-01

Hans-Gunnar Axberger